

TÓTH HAJNAL

Szerzetesrend-történeti kiállítás a püspöki palotában

Vita Consecrata. Nyolc évszázad szerzetesrendi történelem és művészet a Nagyváradi Római Katolikus Egyházmegyében címmel november 11-én nyílt tárlat a váradi római katolikus püspöki palota emeleti termeiben. A kiállítás február közepéig látogatható. A tárlatzáró ünnepségen is lesz néhány érdekesnek ígérkező esemény. A kiállítás céljáról, különlegességeiről **BALLA TÜNDE** és **LAKATOS ATTILA**, az egyházmegye kulturális és közgyűjtemény-ügyekkel foglalkozó referensei meséltek lapunknak.

A novemberi vernisszázs előtt konferencia is volt a nagyváradi barokk palota dísztermében, mely alkalommal dr. Botár Gábor székelyudvarhelyi plébános a mallersdorfi ferences nővérek erdélyi tevékenységét, Barta Szabolcs lazarista szerzetes pedig rendje és a vincés nővérek nagyváradi missziós munkáját mutatta be. Az előadások után Böcskei László nagyváradi római katolikus megyés püspök köszönetül és

17. és 18. századi nyomtatványok a váradi kapucinus rend könyvtárából

TÓTH HAJNAL újságíró, szerkesztő (1971, Nagyvárad). Szülővárosában érettségizett, újságírói tanulmányokat folytatott, majd a PKE szociológia szakán diplomázott (2007). Előbb a *Bihari Napló* riportere, szerkesztője, majd a nagyváradi *Reggeli Újság* napilap munkatársa. 2014 májusától a *Várad* folyóirat kulturális rovatának szerkesztője.

elismerésként okleveleket és az Egyházmegyei bronz Érdemérmeket adta át a szerzetesrendek képviselőinek.

A Szerzetesség Évének főrendezvénye volt a Nagyváradi Római Katolikus Egyházmegyében e konferencia és rendtörténeti kiállítás. A cél a nagyváradi egyházmegye területén tevékenykedő (vagy tevékenykedett) férfi és női rendek lelkiségének, munkásságának, művészetének bemutatása a középkortól napjainkig. A lényeg: a szerzetesi életformát közelebb vinni az emberekhez.

A konferencia résztvevői alaposabban megismerhették a Körös-parti városban úgymond régi-új szerzetesi rendet, a lazaristákat, akik 1940-ben érkeztek a nagyváradi Katalin-telep-

re, ahol korábban a vincés nővérek voltak. A lazaristák építették a Katalin-telepi katolikus templomot. Misszióval, vallásoktatással foglalatoskodtak, segítették a nélkülözőket. 1997-ben az utolsó lazarista szerzetes is elhagyta Váradot, ám tavaly nyáron a tartományi gyűlésen úgy határoztak, 2016-ban visszatérnek a Katalin-telepre. A váradi születésű Barta Szabolcs atya tavaly novemberben már el is kezdte a missziós munkát.

A középkortól napjainkig 21 szerzetesrend működött Váradon. Elsők voltak e tájon a bencés szerzetesek, utoljára az angol kisasszonyok érkeztek az 1940-es esztendőkből. Persze mást jelentett a szerzetesi munka a középkorban, mint az újkorban. Rengeteg ingatlan, intézmény volt szerzetesi vezetés alatt az újkorban. Foglalkoztak többek között pasztorációs munkával, tanítással, szegénygondozással, betegápolással.

Érdekességként megemlíthető, hogy rendkívüli nyitottság volt az új szerzetesrendek iránt. Ha a középkorban megjelent egy új rend, nagyon hamar reagált erre a magyar kereszténység. Minden új rend eljutott ide.

Az újkorból szép és gazdag hagyatékek maradtak meg. Például az Orsolya-rend hagyatéka is roppant gazdag és érdekes. Több évig tart majd ennek a hagyatéknak a teljes feldolgozása.

A kiállítás anyaga történelmi szempontból reprezentatív, másfelől bepillantást nyújt a szerzetesrendek, a nővérek mindennapjaiba, képet kap-

Gyógyszertári edények, üvegcsék, tégelyek az irgalmas rend nagyváradi Gránátalma patikájából

hat a tárlatlátogató arról, hogyan éltek, miként tanítottak, milyen szemléltetőeszközöket használtak, milyen kézimunkákat készítettek stb.

A tárlat anyagának kiválogatásakor, összeállításakor nehézséget jelentett az, hogy sok tárgy nem volt katalogizálva. Egyébiránt az egyházmegyei kincstárhoz is folyamatosan kerülnek új dolgok. A kiállítás létrehozásakor kaptak segítséget például a premontrei rendtől, az irgalmasrendiektől, a Szent László Római Katolikus Teológiai Líceumtól, valamint Raáb Rudolf magángyűjtőtől.

A tárlat anyagának zöme a török hódoltság utáni időszakból való. Sok-sok figyelemreméltó tárgyi emlék és kuriózumot szemlélhet meg az, aki megtekinti a kiállítást. Először látható Benkovich Ágoston váradi püspök, bihari főispán portréja,

a 18. századi festmény a Körösvidéki Múzeum gyűjteményéből való. Megcsodálható Mária Terézia rajza a Szent Jobbról (az alkotás a szentjobbi apátság tulajdona). Az orsolyiták textilgyűjteménye is gyönyörű. Nemcsak luxustextiliákról van szó, láthatók itt napi használatra való terítők, csipkék, templomok díszítésére szolgáló kézimunkák. Rengeteg eddig soha nem látott fotográfiát állítottak ki a szerzetesi élet hétköznapjairól, iskolai tevékenységekről. Egyik tárlóban régmúlt diákéletről tanúskodó csoportkép, kalamáris, palatábla, írószer, másik vitrinben gyógyszerári edé-

nyek, üvegcsék, tégelyek az irgalmas rend nagyváradi Gránátalma patikájából, megint másokban felosztott szerzetesrendek (például kapucinus, pálos) könyvtáraiból származó, egyházmegyei tulajdonban lévő nyomtatványok sorjáznak.

Festmények, ötvösművészeti munkák, kegytárgyak is megcsodálhatók. A festmények és ötvösművészeti alkotások egy részét Debrecenben is kiállították. A *Várad kincsei Debrecenben* című egyházművészeti tárlat 2015. május 29. – október 25. között volt látogatható a Déri Múzeumban. A négy és fél hónap alatt negyvenezer látogató tekintette meg a cívisvárosbeli kiállítást, ami igencsak örvendetes.

A Vita Consecrata. Nyolc évszázad szerzetesrendi történelem és művészet a Nagyváradi Római Katolikus Egyházmegyében kiállítás február közepéig látogatható. A tárlatzáró rendezvényen Fejes Rudolf Anzelm, a várad-hegyfoki premontrei prépostság apátja, prépost-prelátusa tart majd előadást a premontrei rendről. A tervek szerint ekkorra jelenik majd meg és ekkor mutatják be az Orsolya-rend történetét fölelevenítő kiadványt is.

Böcskei püspök szándéka az, hogy más városokba is elvigyék e különleges, históriai és művészeti szempontból is jelentős kiállítást. Nyitott tárlatvezetések is szerveznének. A váradi római katolikus egyházmegye új művelődéspolitikája szerint minél több diákot is szeretnének bevonni ezekbe az ismeretterjesztő eseményekbe.